

od tega imeli že nemškutarji dobiček, ki že sedaj zaradi našega domačega razpora ponosno vzdigujejo glave in že največ odločujejo v deželnem zboru in odboru gotovo ne našemu narodu v korist. Sedanji čas je resen. V kratkih letih pričakovati je velikih premen v Avstriji. Volilni red se bode razširil in še marsikaj družega se bode premenilo. Potrebno je pa, da mi Slovenci vplivamo po svoji moči na te premembe, da se ne izvrše nam v škodo. To je pa le mogoče, ako bodemo jedini. Na druge, zlasti na nemške konservativce in pa krščanske socialiste se tudi ne smemo preveč zanašati, kajti oni imajo svoje nazore in svoje potrebe. Nas bodo vselej le toliko podpirali, kolikor bodo nas potrebovali in ozirali se bodo gotovo veliko bolj na nas, ako bodemo jedini.

Za to pa mi z veseljem pozdravljamo ta shod, ker se nadejamo, da bode pogladil ta shod kot k bližanje vseh narodnomislečih mož in pokazal, da je skupno delovanje mogoče, ako se držimo trdno narodnega programa. Seveda tistih, ki hočejo boj za vsako ceno, tistih gotovo tudi ta shod ne bode spravil. Kdor hoče boj, bode povod zanj tudi našel. Tudi pri družih narodih so bili taki ljudje, ali so se jih srečno otresli in nadejamo se, da se jih otrese tudi narod slovenski, posebno ker se nadejamo, da jih ni veliko, ker večini slovenskih politikov je še vedno blagor in napredek narodov na srci.

Politični pregled.

Iz delegacij. — V posebnem odseku ogerske delegacije je razložil minister Kallay, da se v Bosni in Hercegovini šole jako množe. Prebivalstvo pošilja otroke rado v šolo. Za bosenske dijake se je osnovalo več štipendij, da lahko tudi študirajo zunaj dežele. Po dovršenih študijah jih pa radi vsprejajo v javno službo. Vlada mnogo stori za povzdigo živinoreje v Bosni in Hercegovini. Skrbi, da se uvajajo dobra plemena. Potrebno je, da se Bosna zveže s Spletom po železnici, za kar se minister jako prizadeva. V javne službe v Bosni se vsprejemajo tudi Madjari. Finančni ravnatelj in njegov namestnik sta Madjara. Da ni več Ogrov mej bosenskimi uradniki, temu je uzrok to, da ni sposobnih kompetentov, ki bi se hoteli priučiti tudi deželni jezik. V ponedeljek se je v odseku avstrijske in v torek v odseku ogerske delegacije razpravljalo o budgetu vnanjih stvari. Minister je zopet podal nekaj pojasnil o vnanji politiki. Novega ni nič posebnega več povedal. Proti dvema mladočeškima govornikoma je zopet zagovarjal trodržavno zvezo. Pri Mladočehih se je pa tudi v delegaciji videlo, da se še niso ničesa naučili. Sukali so se zopet vedno okrog češkega državnega prava, da si bi že davno morali spoznati, da ni pri sedanjih razmerah najmanjšega upanja, da bi se v tem oziru dalo kaj doseči. Kaftan je dokazoval, da bi Avstriji ne bilo treba toliko vojakov, da ni v trodržavni zvezi, ker bi se jej potem ne bilo treba bati Rusije in Francije in da trodržavna zveza koristi jedino Italiji. Na pritožbo zastran premajhnega števila Čehov v konzulski službi je odgovoril Kalnoky, da Čehi premalo pohajajo v orjentalno akademijo. Sicer bode pa on že gledal, kolikor bode moč, da se nastavijo češčine večji uradniki, kjer bode videl, da je to potreba. O balkanskih zadevah je minister vnanjih stvari zopet zagotavljal, da se Avstrija ne vtiče v notranje razmere Srbije in Bolgarije in jima le želi, da se samostojno razvijata na podlagi berolinske pogodbe.

Konservativci in vojni minister. — Nekateri konservativni listi grozno zabavljajo proti vojnemu ministru, ki je na vprašanja Freuensfeldova zastran premeščenja vojaškega kurata Wagnerja iz Inomosta v Bosno, ker ni hotel pokopati v dvoboju ubitega zdravnika Wagnerja, odgovoril da je premeščenje jedino stvar vojne uprave, in da se premeščenje ne sme smatrati za kazen. Konservativci so upali, da bode minister jim dal vsaj malo lepši odgovor in ne bode rekel naravnost, to vam takorekoč ni nič mari. Nekateri konservativni listi prete, da bodo konservativci dali ministru pravi odgovor ali vojni minister že ve, da se mu mož, ki so v koaliciji ni bati. Vsa stvar se bode kmalu lepo pozabila.

Shod vzhodnočeških kmetov je bil dne 28. t. m. v Kraljevem Gradci. Posvetoval se je mej drugim tudi o volilni reformi. Razprava o tem predmetu bila je burna. Mnogi kmetje so napadali Mladočeha, ker so za občno volilno pravico, ki bode škodovala kmetom. Dva mladočeška poslanca sta pa z vso odločnostjo zagovarjala občno volilno pravico, za katero se je naposled shod izrekel z majhno večino. Silno veliko udeležencev se je pa odtegnilo glasovanju o tej stvari. Nekateri niso vedeli, kako bi glasovali, drugim se je pa stvar zdela premalo važna za kmeta. Zaradi tega po sklepu tega shoda ne smemo baš prevelikega pomena pripisovati, kajti nikakor ni pokazal jasno mišljenja češkega kmeta.

Koalicija na Moravskem. — Moravski češki poslanci v državnem zboru so se izrekli proti koaliciji. To pa ni dalo mirno spati nekaterim prijateljem koalicije. Jeli so snovati nekako katoliško stranko, katera naj bi izpodkopala tla vladnim zastopnikom. Najprej se je nameraval izkoristiti katoliški shod za koalicijo, kar se pa ni povsem posrečilo. „Hlas“ je odločno za koalicijo in nekateri duhovniki, zlasti dek dr. Srdecky, priporočajo po shodih vladno politiko. To izvira največ le iz nasprotja do Staročehov, ki ne marajo plesati, kakor godejo nekateri na novo nastopajoči politiki. To rovanje proti narodni stranki je pač le vladi in nemškimi liberalcem v korist.

Civilnopravdni red. — V odseku za civilnopravdni red predlagal je Mladočeh dr. Dyk, naj bodo v prepirnih stvareh vsi jeziki jednakopravni, bodi že v občevanji s strankami, bodi že v notranjem službenem poslovanji. Ta predlog podpiral je tudi slovenski poslanec pl. Globočnik.

Madjarska liga. — V Budimpešti so sklenili, da osnujejo posebno madjarsko kulturno ligo, katera bode delovala proti rumunski kulturni ligi. Pred vsem bode ta liga izdajala list v 14 jezikih, v katerem bode dokazovala, da se na Ogerskem nobeni narodnosti ne godi krivica. Ta list, ki se bode imenoval „Magyar kultura“ bode tudi svetu kazal veliko madjarsko kulturo. Ta list bode podpirala ogerska vlada.

Ogerska gosposka zbornica ima ta teden razprave o proticerkvenih predlogih. Razprave so precej burne, ali naposled pa najbrž obvelja vladna volja. Najtežje je z zakonom o ravnopravnosti židov, ker imajo proti njemu tudi protestantje utemeljene pomisleke. Boje se namreč, da naposled dobe v roke vso moč židje na Ogerskem in bodo v gospodarskem oziru vse hoteli podjarmiti. Vlada pa baš temu zakonu največjo važnost pripisuje. Učni minister je že v odseku naglašal veliko zaslugo židov za povzdigo kulture na Ogerskem. Minister pač vé, zakaj hvali žide. Na njih denarno moč opira se vsa sedanja vladna moč na Ogerskem.

Nemčija in Poljska. — Povodom neke večje deputacije mudeče se s Poznanskega pri Bismarcku je ta omenil z jako ostrimi besedami stermljenja Poljakov po zopetni obnovitvi lastnega kraljestva. Rekel je mej drugim, da bi zoopetna ustanovitev poljskega kraljestva bila v večjo nevarnost Nemčiji nego je Rusija. S tem je dal razumeti poznanjskim Nemcem in sploh voditeljem Nemčije, da naj strogo pazijo na djanja in nehanja poznanjskih Poljakov in naj te zatirajo, da se ne povzdignejo do prevelike samostalnosti. Poljakom v Nem-

čiji se torej obetajo še hujši časi. — Prav govori se pa, da je to novo preganjanje poznanskih Poljakov provzročila Lvovska razstava, katero v Nemčiji smatrajo kot agitacijo v dosego celokupnosti Poljakov in v obnovitev poljskega kraljestva.

Rusija, Avstrija in Grška. — Na godovni dan ruskega cara priredil je giški konzul Zakagis v Nišu v Srbiji, kot zastopnik ruskega konzulata, banket, pri katerem je napil ruskemu carju ob enem pa silno udrihal po Avstro-Ogerski. Vsi navzoči konzuli so namah zapustili dvorano, avstrijski konzul Hektor de Rosa pa je pozval Zakagisa na dvoboj, do katerega pa vsled posredovanja srbskega divizijonerja v Niši ni prišlo. Grška vlada je konzula Zakagisa takoj odpustila iz državne službe.

Rusija. — Vznemirjajoče in nasprotujoče si vesti raznih listov o zdravju carjevem pojasnili so zdaj ruski vladni listi s tem, da potrjujejo, da je cesar res bolan, toda ne nevarno. Okreval ni namreč še popolnoma od hripe katero je imel minolo zimo. K temu pojavila se mu je še bolezen na ledicah, ki pa po izreku zdravnikovem ni opasna. Najbolj pa provzročujejo slabo zdravstveno stanje carjevo skrbi, katere ima za svojega bolnega sina, velikega kneza Jurija in pa utrudljivost od preobilega dela. Po zatrdilu zdravnikov bo car pod milejim podnebjem, v Krimu, kamor se te dni poda s svojo rodovino, kmalu okreval. Na tem potu spremlja ga ves politički svet z željo, da bi se miroljubnemu velikemu carju njegovo slabo zdravje kmalu na bolje obrnilo.

Obrtnija.

Preiskovanje pristnosti barve za pleskarje.

(Dalje.)

Šmalta je s kobaltom jako živo modro pobarvano steklo, ki se zmelje in pride kot modra barva v trgovino. Ta barva imenuje se tudi saksonsko, kraljevo ali cesarsko modrilo. Solna kislina jo spremeni v zelenorumeni. Živi natron pa nanjo nič ne vpliva. Tudi se ne premeni, ako jo hudo razbelimo. Ako šmalto drgnemo ob steklo razpraskava. Ta barva je navadno strupena, ker ima arzen v sebi.

Kromovo rumenilo je dobiti v kaj različnih spremenah. Nekatero je bilo rujavkasto, drugo pa bolj belorumeni. To je odvisno od tega, koliko je primešanih belih tvarin. Te barve imajo različna imena, kakor citronino, gotsko, hamburško, cesarsko, kolonjsko, lipsijsko, pariško in cvikovsko rumenilo.

V solni kislini se raztopi. Raztopljina ima zeleno barvo in na dnu pa ostane nekaj bele odsedline, katera ne zgine, ako raztopljino razgrejemo in močno razredčimo. V natronovej raztopljini se to barvilo raztopi. Raztopljina ima rumeno barvo. Na dnu pa ostane nekaj bele odsedline.

Če je razbelimo se raztopi in dobi rudečerumeni barvo. Na oglji s sodo se pa narede svinčena zrnca.

V vodi se ta barvila le ne popolnoma raztope, ker je jim primešano več težko raztopljivih stvari kakor ilovice.

Kaselsko rumenilo dobimo, ako raztopimo 10 delov svinčenega okisa in 1 del salmijaka. To rumenilo krista-

lizuje v velikih listih. Imenuje se tudi kemično, rudninsko, monpelliuersko, pariško, ali veronsko rumenilo.

Ako je denemo v solno kislino, dobi pomerančasto barvo, če pa jo le malo poštropimo s to kislino, se pa nič ne premeni. V natronovej raztopljini (lugu) dobi svetlejšo barvo in se deloma raztopi v živorumeni tekočino.

Če je razbelimo, da beli dim, in izločijo se svinčena zrnica. Ta barva je strupena.

Neapoljsko rumenilo dobimo, ako razbelimo na zraku antimonov okis s svinčeno gladino. V trgovini se imenuje ta barva tudi neapoljska prst. Solna kislina jej da sprva pomerančasto barvo, potem je pa pobeli. Če je razbelimo, daje bel dim in zapusti hrhke zrnica antimonovega svinca. To barvilo je tudi strupeno.

Auripigment ali operment je trojni žvepleni arzen. To barvilo je znano tudi pod imeni kitajsko, kraljevo, perzijsko ali španjsko modrilo. Solna kislina na to barvo nič ne vpliva.

V natronovem lugu se raztopi. Raztopljina ima rumeno barvo. Če prilijemo kisline, se izloči rumena odsedlina.

Če to barvilo močno razgrejemo, se shlapi. Beli dim diši po žveplu in hrenu. V salmijakovem cvetu se ta barva raztopi in raztopljina nima skoro nobene barve. Tudi ta barva je strupena.

Massikot je tudi rumena barva in je po kemični sestavini svinčeni okis. Solna kislina to barvo pobeli. Natronov lug jo pri kuhanji raztopi. Če jo pa raztopimo, pa da svinčena zrnica. Ta barva je strupena.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Zguba železa. Po poskusih neke železniške uprave 7500 km železniškega tiru zgubi pri vsakem vlaku 1 kilo na teži, to je toliko železa ali jekla se oddrgne v prah in je za zmirom zgubljenega. Ker smemo računati, da povprek na vsaki progi gre na dan 10 vlakov in je na zemlji pol milijona kilometrov železnice, se slednji dan zgubi 60 kilogramov železa oziroma jekla. To pa vendar ne pride dosti v poštev, kajti teh 20.000 milijonov kilo šin bi se popolnoma zdrgnilo še le v 1000 letih.

Poljski rokodelci pri cesarji. Ko je bil cesar v Galiciji, je bila šla ga prosit deputacija rokodelcev, da se obrtni red premeni v zmislu sklepov obrtnih shodov. Cesar je opomnil, da je reforma obrtnega zakona težavna stvar, da pa se občno priznava težavno stanje malih obrtnikov.

Kmetijstvo.

Črtice o kmetijski kemiji.

P r s t.

(Dalje.)

Poleg kalijevih spojin so velike važnosti za kmetijstvo natrijeve spojine, katere se nahajajo v zemlji. Natrij je ravno tako kakor kalij kovina, ki se zaradi svoje velike kemične sorodnosti s kislecem v prirodi nikjer ne spojena ne nahaja. Natrijeve spojine se pa nahajajo v